

İNSANLARLA İYİ GEÇİNMEK VE TÖVBENİN ÖNEMİ

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn. Ve's-salâtü ve's-selâmu alâ-seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne. Seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ecmaîn ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-din...

Emmâ ba'd:

Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe-inne efdale'l-hadîsi kitâbullah ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem. Ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdesetin bid'atün ve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

a. Akıllı İnsan ve Saadet Vesileleri

إِنَّ رَأْسَ الْعَقْلِ التَّحَبُّبُ إِلَى النَّاسِ وَإِنَّ مِنْ سَعَادَةِ
الْمَرْءِ خَفَةَ لِحَيْتِهِ

“İnne ra'se'l-akli't-tehabbübü ile'n-nâsi ve inne min seâdete'l-mer'i hiffete lihyetihî.”

Sadaka rasûlü'llâh fî mâ kâl ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim.

AllahTeâlâ cümlenizden razı olsun. Dünyanın ve ahiretin bildiğimiz bilmediğimiz her çeşit hayırlarına cümlenizi, cümlemizi nail eylesin.

Şu mübarek cuma akşamında Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimizin şefaatinı umarak, hadîs-i şerîflerinden bir demet okumak üzere şurada toplanmış bulunuyoruz. Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına başlanmazdan önce buyrun önce Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimizin ruhuna bir hediye-i Kur'an'ıye olsun diye ve onun cümle âl'inin, ashâbının, etbâının, vesâir enbiyâ ve mürselînin, cümle evliyâullâhın ve hasseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan sâdât-ı meşâyih-i turuk-u aliyyemizin cümlesini, sahâbe-i kirâmdan hocamız Muhammed Zâhid Kotku hazretlerine kadar silsilelerimizden güzerân eylemiş olan zevât-ı muhterem sâdâtımızın, meşâyihimizin ruhlarına, bu okuduğumuz eseri telif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn Hoca Efendi Hazretlerinin ruhuna, bu hadîs-i şerîflerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan hadîs âlimlerinin, ravilerin, eserleri basanların, yazarların, bize kadar

nakledenlerin ruhlarına hediye olması için bu beldeleri fethetmiş olan fatihlerin, şehitlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına, içinde şu ibadeti yapabildiğimiz rahatlıkla oturarak safa içinde hadîsleri dinleyebildiğimiz mekanın, mescidin yapılmasına emek sarf etmiş, madde-ten ve manen yardım etmiş olanların ruhlarına ve uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere şu mübarek akşamda buraya gelmiş, toplanmış olan siz kardeşlerimizin de ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun, ve bizlere de Rabbimiz dünya ve ahiret saadetini ve selametini ihsan eylesin diye buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf.

Metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerîf Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinden rivayet edilmiş ki şöyle buyuruyor:

... eserinde var. Daha başka kaynaklar da zikredilmiş. Aklın başı, *re's* baş demek. Akıl da işte şu bizim Allah'ın vermiş olduğu işlerimizi, dünya işlerimizi düşündüğümüz, taşındığımız melekemiz, kabiliyetimiz. Düşünüyoruz, taşınıyoruz. Doğruyu bulmaya çalışıp ona göre hayatımızı sürdürmeye gayret ediyoruz. Bu aklın başı yani en önde gelen cinsi, akla en

uygun olan iş, bu akıllıca hareket etmenin en başta gelen mümeyyiz vasfı demek oluyor.

et-tehabbübü ile'n-nâsi. İnsanlara kendisini sevdirmek için gayret sarf etmesidir insanın. Yani insan etrafındaki kimselerin kendisine sevgi duyması için, kendisinden nefret etmemesi için, kendisine kızmaması için, küsmemesi için, darılmaması için bir müstesna dikkat sarf etmeli. İtina etmeli yani. Kimse bana küsmesin, kimsenin kalbini kırmayayım, kimseyi darıltmayayım. Herkesin sevgisini kazanayım Allah'ın izniyle. Bir tane hasmım düşmanım olmasın. Ahirette yakama kimse yapışmasın, ver bakalım benim hakkımı, sen benim kalbimi kırmıştın, hadi bakalım davacıyım senden demesin diye insanın tedbir alması lazım. Çünkü biliyoruz ki bu insanlar burada haklarını alamasalar da ahirette birbirlerinin yakasına yapışacaklar.

Onun için kardeş kardeşten kaçacak. Anne baba evlatlarından kaçacak, karı koca birbirinden kaçacak. Herkesin işi başından aşkın olacak o zaman. Zor bir gün. En iyisi başkasının ahını almamaya çalışmak, günahını yüklenmemeye çalışmak, nefretini çekmemeye çalışmaktır. İnsan hem böyle yapınca

Rabbimizin rızasını kazanıyor, hem de başı dinç olur. Yani oh ne kadar iyi. Hiçbir hasmı yok. Herkes seviyor. Gayet güzel bir şey. Fakat yani buna gayret sarf edeceğiz. Kalp kırmamaya dikkat edeceğiz. Büyüklerimizden de öyle gördük.

Maraş'ta ne olmuştu?

Acaba çarpma şey filan hadîsesi miydi?

Bir hadîse, çarpışmalar oldu da birbirine girdi ahali Maraş'ta. Hocamız derhal, rahmet-ullahi aleyh hocamız, İstanbul'dan Ankara'yı bizi aradı, derhal Maraş'a gidin arkadaşlarımızın, kardeşlerimizin durumu nasıl onu tahkik edin, teselli edin, ihtiyaçları varsa koşun dedi. Yani bu kadar şey. Yine bir kere hatırlıyorum. Filancanın bilmem babası vefat etmiş veya hastalanmış, benim namıma onu ziyaret edin. Bu kadar. Yani bizim hayretimizi çekecek kadar şehirler arası mesafelerden uzaktan böyle talimat vererek dikkat ederdi. Halbuki kendisinin yani hiç öyle yapmasa da sevgisi gönüllere yerleşmişti yani. O kadar şey bir kimseydi. Ben küçücük aklımla onun o hareketlerini çok böyle şey yapardım yani. Hayret ve hayranlıkla. Şaşıırır kalırdım. Allah Allah. Biz buradan ne yapacağımızı düşünemiyoruz da

o ta nerelerden filancanın babası vefat etmiş diye duydum. Hemen ona git bir baş sağlığı dile. Hiç ihmal etmezdi yani. Onun için Allah kusurlarımızı affetsin. Şimdiye kadar yaptıklarımız bir tarafa ama bu hadîs-i şerîfi duyduktan sonra, bundan sonra hasta kardeşlerimizi ziyarete gidelim. Bilseniz hastanede insan bir çocuklaşıyor, bir garip hale düşüyor. Şimdi ben bir keresinde ameliyat olacağım, rahmetli anam üzülmesin diye eve hiç söylemeden çıktım. Bir yere gideceğim dedim, söylemeden çıktım. Habersiz ameliyat olduğum için kimse bilmiyor. Şimdi hastanede pişman oldum. Kimse gelmiyor ziyaretime. Öteki yatak arkadaşlarının hepsinin ziyaretine geliyorlar filan. Fısfıs fısfıs konuşuyorlar, bana acıyarak bakıyorlar. Bak bu çocukcağızın, o zaman lise talebesiydim, hiç ziyaretçisi de yok, öksüz müdür, ne zavallıdır filan diye. Yani sonradan pişman oldum. İnsanın canı çekiyor yani. Bir ziyaret fevkalade güzel oluyor. Allah razı olsun bir kardeşimiz vardı. Ben askerlik yaparken babasıyla beraber, şehirleri, mesafeleri aşmış, Ağrı'da yapıyorum askerliği. Ağrı'nın Patnos ilçesinde. Oraya ziyarete gelmiş. Yani dünyalar bizim oldu. Tuzla Piyade

Okulu'nda oturuyoruz. Pazar günü olduğumuz ziyaretçi zamanı geldi mi, kapının önünde çimenlere oturuyorduk. Bakalım kim ziyarete gelecek. Yani adeta övünüyor insan. Böyle seviniyor, övünüyor. Çocuklar gibi. Yani halbuki yaşlı başlı kimseydik o zaman Kimseydik o zaman. Bakalım ziyaretçi gelecek mi diye ziyaretçi bekliyorduk. Tabii bunun hapishanesi vardır. Hastanesi vardır. İşte böyle çeşitli şeyleri vardır. Sonra ölen kimselerin geride kalan aileleri vardır. Öksüz çocukları vardır.

Hanımları nasıl yapıyor?

Acaba o çocukları nasıl idare ediyor?

Yani ahbaplık o vefat edince bitti mi?

Hayır. Onların çoluk çocuğuna bakmak bizim boynumuzun borcu olacak. Halini soracağız. İhtiyacı var mı diyeceğiz. Koşturacağız yani. Böylece aradaki muhabbetin ihyasına çalışacağız. Hepimizin, yani mühim işlerimizden birisi bu olacak. Haftanın bir gününü, iki gününü Allah rızası için ziyarete ayırın. Allah rızası için. Yani onu üstüne bastıra bastıra söylüyorum. Allah rızası için.

Nereye gidiyorsun?

Allah rızası için filanca kardeşimi ziyarete gidiyorum.

Bir maddi menfaat mi var?

Hayır.

Bir işim mi var?

Hayır.

Bir fayda mı sağlayacaksın?

Hayır.

Para mı alacaksın?

Hayır. Hayır, hayır, hayır.

Ne?

Hiçbir sebep yok ama düşündüm, taşındım, ziyaret sırası şimdi ona fırsat buldum, gideyim. Yani muhakkak birisine ziyarete gideceğim. Çünkü çok sevap. Bu sıra, bu sefer bulunmuş, buna gidiyorum diyecek insan. Hasta ziyareti, mesela cuma günü, yarın cuma değil mi?

Cuma günü hasta ziyareti çok kıymetlidir. Cuma günü hasta ziyaretine gayret edin. Kabir ziyareti, O kabirdeki insanlar boyunlarını büklerler, beklerler. Ziyaretçiyi tanırlar, bilirler, memnun olurlar, hediyelerini alırlar. O bakımdan bu insani vazifelerimize dikkat edeceğiz. İnsani vazifelerimize dikkat edeceğiz, ihmalkar olmayacağız. Evet ben o kardeşimi çok severim ama dokuz aydır semtine uğrayamadım. Olmaz. Sıkıştırıracaksın kendini, bir şey

bulacaksın, bir şey yapacaksın, işle bilmem ev arasında bir ara uğrayacaksın, yapamadın, Araplar güzel bir şey demişler, *el-müraseletü nisful...* muayene mi?

Yani bir şey, unuttum kelimeyi. Mektup yazmak da yarım ziyaret gibidir diyor yani. Mektup yazar. Mektuplara bir cevap verme gününüz olsun. Ben veremiyorum, benim kusurumu affedin. Böyle dağlar gibi yığılıyor mektuplar.

Hangi birine cevap vereceğim?

Otursam bir hafta mektup yazmam lazım. Zaten bir dahaki hafta yine aynı şekilde birikiyor. Ama yani cevap verilebilecek durumda olunca mutlaka cevapları vermek lazım. O da öyle. O bakımdan bu insanlara kendimizi sevdirmeye çalışmasını Efendimiz istiyor bizden.

Neden?

Çünkü cemiyet böyle tamir olur. Şimdi biz birbirimize hiç ilgi duymuyoruz. Hiç birbirimize gidip gelmiyoruz. Herkes kendi başının derdine düşmüş. Bizim cemiyetimiz çöküyor. Eğer bu betonun içindeki çakıllar, kumlar, o çimento ile birbirine yapışmasa bu bina sağlam durur mu?

Bak bu duvarla bu duvarın arası ne kadar mesafe, üstüne sizin kalabalığınızın üç misli kalabalık gelse bir şey olmuyor. Beton.

Ama bunlar neydi?

Şöyle, kimisi ceviz gibi, kimisi fındık gibi, kimisi daha küçük, irili ufaklı taş-toprak parçalarıydı. Bunları şey birleştirdi. Çimento birleştirdi, suyla dondu bunlar, donduğu zaman kaya gibi oldu. Biz de öyle olacağız. Biz böyle tek tek olmayacağız, bizim muhabbet çimentosu, birbirimize şey yapacak, bağlayacak, kale gibi olacağız. Düşmanın hücum dalgaları gelse böyle dalga kırana vurup da parçalanıp suların gittiği gibi çekilip gidecek. Cesaret edemeyecek, edememesi lazım düşmanın. 1 milyar müslüman var, bilmem şu kadar milyon bilmem ne var. Memleketimizin %99'u Müslüman.

Nereden belli olacak?

Tesiri müşterek oldukları zaman. Beraber çalıştıkları zaman olacak. Onun için bu muhabette çok büyük kâr var. Hem dünyevi kâr var, hem uhrevi kâr var. Keban senetlerinden de kârlı, Boğaziçi Köprüsü'nden de kârlı, en kârlı yatırım bu. Müslüman, müslümanı ziyaret ettiği zaman Allah'ın sevgisi vacip oluyor

üstüne. Allah'ın sevgisi vacip oluyor yani Allah onu muhakkak seviyor.

Onun için o para vermeye değer. Şu kadar para verdim, şu şeyden bindim geldim. Değer bu çünkü Allah seni sevecek. Sevgi benim üstüme, boynuma borç olur, hak olur, tahakkuk eder, vacip olur diye hadîs-i şerîfte o manaya gelen sözler geçiyor yani. O bakımdan bu ziyarete, bu muhabbete itina edeceğiz. Bilakis bunun karşılığında da muhabbeti zedeleyecek şeylerden kaçınacağız. Muhabbeti zedeleyen şeylerin başında gıybet geliyor. Çok seviyoruz gıybeti. Böyle bir açıldı mı baldan kaymaktan tatlı geliyor. Her birimiz bir laf yetiştirip arkasına ekleyip gıybet, gıybet, gıybet, dedikodu, dedikodu, dedikodu gidiyor işler. Hiç kimseyi beğenmiyoruz onun için. Çünkü hep kusurlarını konuşuyoruz herkesin. Kimseyi beğenmiyoruz. Kimse kimseyi beğenmiyor. Ar-mudun sapı var. Fena. Ayır. Üzümün çöpü var. Fena. Ayır. Bilmem neyin kabuğu var. Fena. Ayır. Ortada yiyecek bir şey kalmaz.

Ne yapalım?

Gülün de dikenini var ama yine ne kadar güzel çiçek. O bakımdan kusurlarımızı görmeyeceğiz. Gördüklerimizi örteceğiz. Siz bir

müslüman kardeşinizin bir kusurunu örterseniz buyuruyor Peygamber Efendimiz, Allah da sizin mahşerde kusurlarınızı örter.

Daha iyi değil mi?

Ne kadar güzel. Yani aman Yâ Rabbi! Beni affeyle, mağfiret eyle diyoruz ama mağfiret olmanın bir çaresi, bu dünyada senin elinde olan şeylerde karşı tarafın kusurlarını örtmek suretiyle ona liyakat kesbetmen. O bakımdan bunu yazalım yani. Altın yaldızla mı yazacağız?

Kocaman harflerle mi yazacağız?

Aklımıza mı yazacağız?

Dilimizde her zaman söyleye söyleye ezberleyecek miyiz?

İnne ra'se'l-akli't-tehabbübü ile'n-nâsi.

Aklın başı, insanlara, insanın kendisini sevdirmek için uğraşması. Tehabbüb, tefa'ul babında yani zorlamayla demek. *Tehabbüb*, yani insanlara kendisini sevdirmek demiyor da, sevdirmek için zorlanmak manası var yani. Uğraşacaksın yani, ter dökeceksin. Çareler arayacaksın, biraz gayret sarf edeceksin.

Nasıl ilim teallüm ile oluyorsa, teallüm ne demek?

İlmi meşakkatle tahsil etmek için işte uyku uyumamak, gitmek, gelmek, hocanın kahrını

çekmek, hoca bazen döver, bazen bağırır, bazen kızar filan. Talebe onun hepsini sineye çeker. Teallüm. Yani ilmi meşakkatle tahsil için uğraşüyor. Onun gibi. Tehabbüb da muhabbeti tahsil için biraz böyle meşakkati göze alacak.

Hadîs-i şerîfin öteki tarafı enteresan. Yani birkaç bakımdan enteresan. İlk yazıldığı gibi okuyacak olursak diyor ki:

Ve inne min seâdeti'l-mer'i hiffete lihyetihî. Yazılış şekli böyle. Yani demek ki manası şu ki, insanın mutluluğundandır. Mutluluğunun bir tezahürü de sakalının hafif olmasıdır. Yani çok uzun olmayacak. Hani böyle göbeğine kadar bilmem ne falan. Böyle her tarafta şey yapmış, fazla olmamak. Sakalın şöyle bir ölçülü olması lazım diye kitaplarımızda şey yapıyorlar. Sakal olacak. Sakal yani bırakabilecek insanın mutlaka sakalı bırakması lazım. Çünkü kesmek her mezhebe göre haram. Yani uygun değil. Mutlaka sakal sünnettir. Şimdi acayip acayip sözler söyleyenler çıkıyor. Ebû Cehil'in de sakalı vardı. Canım Ebû Cehil'in sakalı da vardır, gözü de var, kaşı da var. Yani benim gibi eli de var, ayağı da var.

Yani ne demek istiyorsun sen?

Biz Ebû Cehil'e bakarak reaksiyonel olarak bırakmıyoruz ki sakalları. Veyahut onu taklit ederek Peygamber Efendimiz sakallarınızı uzatın, bıyıklarınızı kısaltın buyurmuş. Baş üstüne diyoruz. Biz söz dinlemeye çalışıyoruz.

Yani şu hadîsleri niye okuyoruz?

Efendimizin mübarek sözlerinden üç tanesini, beş tanesini gönlümüze yerleştirelim. Şefaatinizi kazanmaya vesile olsun. Yolunca yürümeye çalışalım. Karıncaya sormuşlar, hayır bana bak nereye gidiyorsun sen böyle?

Hacca gidiyorum demiş.

Karınca konuşur mu?

Konuşurmuş. Süleyman *aleyhisselam* duymış. Biz duyamıyoruz ama. Hacca gidiyorum. Demişler ki ya bu küçücük küçücük adımlarla tıpış tıpış tık tık tık tık sen ve kim hacca gitmek kim yani o mesafeler biter mi?

Bir karınca buradan hacca gidecek o zaman.

Biter mi?

Demiş ki biter bitmez bilmem. Ben yolunda olayım da ölse bile yolunda öldü mü, tamam. Yani o önemli bir şey. Hakikaten insan hacca giderken yolda ölse, o sevapları alıyor, hem kıyamete kadar devam ediyor sevabın.

Kıyamete kadar devam ediyor. Bir insan namazı beklediği müddetçe diyor Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* camiye geldin, bağdaş kurdun, diz çöktün, namazı bekliyorsun. Daha ezan okunmamıştı. Namazı beklediği müddetçe namazdadır diyor Peygamber Efendimiz. Sevaba. Bir şeyin başlangıcı da şey oluyor, ondan sayılıyor. O bakımdan biz karınca kararınca... O karınca, bizim ne farkımız var?

Biz karıncadan büyüğüz ama dünyanın içinde küçücük bir mahlukuz biz de. Bize de melekler yukarıdan baksalar, o hani arşı yüklenen melekler varmış, büyük melekler, azim melekler, hepsinin şeylerini okuyoruz, menkıbelerini. Biz de onların yanında karıncadan küçük kalıyoruz.

Biz neyiz ki yani?

Biz de yürüsek tıpış tıpış oralara zor varız ama karınca gibi, karınca kararınca biz de tıpış tıpış yolunda olmaya çalışıyoruz.

Onun için tabi Resûlullah Efendimiz emretti diye sakalı bırakıyoruz. Bıyığı azaltacağız. Öyle emretmiş. Bazısı da bıyığı maşallah oh pala bıyık böyle koç boynuzu gibi, bir de ucunu buruyor falan onunla övünüyor. Hayır.

Yani emir neyse onu öyle yapacağız. Efendimiz bıyığı kısaltın buyurmuş. Kendisi de kısaltmış. Hatta derisinin böyle şeyleri izi belli olacak gibi. Yani böyle fazla kabarık da yapmamış. Sakalı uzattın, bıyığı hem de akla mantığa da uygun. Çünkü bıyık insanın burnunun altında. Hani kısa olması lazım ki temizlenmesi kolay olsun. Yani akıl mantık bunu da şey yapıyor. Sonra uzun olursa ağzına hop girer. Su içerken girer.

Senin bardağın içinde ne işin var?

E uzun tabi. Uzun, girecek. Yani meşrubatın içine girecek, şeyin içine girecek. Onun için kesilmesi gerekiyor. Yani sözü aynen dinlemek lazım. Eski paşalardan birisi bir yere vali olmuş. demiş ki şu yolun iki tarafını ağaçlandırın, şu türbenin yanına kadar. Ondan sonra da atlamış faytonuna, elinde bastonu, başında fesi, Paşa Efendi Hazretleri, vali. Birkaç zaman sonra, bakalım benim şu emrimi dinledi mi bu adamlarım diye, dolaşmış, caddeye gitmiş böyle, bakmış, iki tarafına ağaçlar dikmişler. Türbenin yanına kadar gitmiş, tamam, iki tarafında ağaçlar dikili, bakmış, öbür tarafta da ağaçlar var. İleriye doğru da dikmişler, tamam. Türbeyi de

geçmişler yani. O türbeye kadar demiş, ötekiler türbeye de geçmişler, demiş ki bu ağaçları sökün. Aman efendim demişler işte ağaç sevaptır da işte istediğinizi yaptık, fazlasını yaptık. Yok demiş. Siz demiş Nasrettin Hoca'nın hesabı gibi hani kazan doğurdu, kazan öldü. Siz şimdi demiş bir bahane bulup fazla yapıyorsunuz, yarın eksik yaparsınız. Efendim işte bilmem ne yetmedi de şöyle oldu böyle kaldı da benim dediğimi tam yapmaya alışın demiş. Bu işte bir prensiptir yani. İşleri güzel yapmak da bir prensiptir. Dediği tarzda yapacaksın. Doktor diyor ki bu ilacı al.

Eee?

Bardağın içine yarım bardak su koy, on beş damla damlat. E ben çabuk iyi olayım, elli damla damlatayım. O zaman mezarı boylarsın. Daha iyi olursun yani. Çok çabuk iyi olursun. Kabristana gidersin hemen. Yani on beş damla yaysa on beş damla. On beş damla bana acı geliyor, beş damla damlatayım. O zaman da olmaz. Yani ölçüye riayet etmek. Bunlar bizim bugünkü hayatımızdan misaller. Bunu şeyi anlatmak için söyledik. Efendimiz ne buyurmuşsa başımızın üstünde yeri var. Başımızın tacı yani. Tacı koyuyoruz başımızın üstüne. Efendimiz'in

emirleri, buyrukları başımızın tacıdır. Ne dediyse aynen yaparız. Yapma dediğininide yapmayız. Şu gün yemek ye, baş üstüne. Şu günde oruç tut, baş üstüne. Ben bayramda da oruç tutayım. Hayır bayramda oruç tutmak haram. Ramazanda tuttun ya, bayramda oruç tutmak haram, bak dikkat edin. Haram, içki de haram, Ramazan bayramında da oruç tutmak haram.

Neden?

O zaman bayram edin demiş, bütün Ramazan tuttunuz, bugün böyle olacak demiş. Yani bilmem anlatabildim mi, sözü tam tutmaya alışacağız. İntizama alışacağız. Randevuya zamanında gitmeye alışacağız, sözümüzü tam verdiğimiz sözü tam yapmaya alıştıracacağız. Öyle olmazsa bu kâfirlere yetişemeyiz de zaten. Bu kâfirleri görmüyor musun? Eskiden Akdeniz bizim barbarosların dolaştığı bize ait bir gölmüş. Karadeniz o da öyleymiş. Şimdi Karadeniz'in hamsisini, kalkanını bize yedirmiyor Ruslar. Yedirmiyor. Şu alamayın bu balıkları diyor. Allah Allah. Beynelminel sularda. Hayır alamazsın diyor. Teknemiz oraya yaklaşacak olsa zaten tahtadan bir tekne. Getiriyor hucum botunu, sokmuyor yani oraya. Zorba. Beri tarafta, burası benim kıyılarımla diyor Libya.

Amerika, hayır ben burada manevra yapacağım. Peki sen Amerikan, bu Akdeniz'den ötede, Cebelitarık'a çıkacaksın. Atlas Okyanusu'nu geçeceksin, öbür tarafta senin kıtan.

Senin burada işin ne?

İşin ne senin burada?

Zorba. Kuvveti yerinde ya, uçak gemisi var, Saratoga uçak gemisi jetleri var, parası var, pulu var, her türlü imkanı var, efeleniyor yani buralarda. Biz ne yapmışız? Bizden efelik gitmiş. Bir zamanlar bizim oralarda dolaştığımız yerde, bir zamanlar arslanların kükrediği yerlerde, şimdi topal tilkiler cevlan ediyor.

Neden?

Huyumuzdan. Huyumuzun İslâm ahlâkının bizden gitmesinden, bozulmasından dolayı. Bizim onlardan aşağı kalıp yanımızın mı var?

Bizim dedelerimiz onlardan ne kadar şerefli insanlardı ama, gel torunlarının haline bak. Yani çamurdan kurtaramıyoruz kendimizi. Şu yeni mahallenin çamurundan kendimizi kurtaramamışız. Evimize bir düzen getirememişiz. Yani başta ben. Ben kendime söyleyeyim en iyisi. Siz böyle bana bakarak ibret alın. Evime bir düzen getirememişim, işime bir düzen

getirememişim. Kendi halime bir düzen getirememişim. Verimli çalışmaya kendimi alıştırıramamışım. Al birisini vur ötekisine. Hiçbirimizden bir iş çıkmıyor. Bir şey meydana gelmiyor. Adamlar aya gittiler. Denizlerin dibine indiler. Dağların tepelerine tırmandılar. Akla hayale gelmedik aletler buldular. Akıllı bombalar yaptılar. Bombaya koordinatlarını veriyor. Hedefi tarif ediyor. Hadi git burada patla. Başüstüne. Dönüyor, dolaşıyor bomba, küt gidiyor orada patlıyor.

Olur mu?

Yaptılar. Akıllı bomba diyor. Yani o kadar şey ki başka yere atsan bile dönüp dolaşıp gidiyor, orada onu buluyor. Uçağın peşine takılıyor, onun bilmem manyetik tesirinden, çıkardığı egzoz gazından, bilmem nereden izini buluyor, kokusunu alıyor yani zagar gibi, av tazısı gibi. Hadi şeyin peşinden, uçağın peşinden patlıyor, şey yapıyor. Adamlar bak akıllarını ortaya koydular, prensipleri ortaya koydular, ilimlerin inceliklerini buldular, hayatın şeylerini buldular. Çalıştılar, çabaladılar. Bize çok zararlar oldu, bizim haberimiz yok. Bizim haberimiz yok. Bizim Afrika'daki müslüman kardeşlerimizi aldılar, köle yaptılar.

Müslümanların diyarlarını istila ettiler, sömürge yaptılar. Bizim gemicilerimiz Hollandalılarla çarpışmak için bu şimdiki seçim yapılan yer Filipinlere, Endonezyalara vesairelere gidiyordu bizim gemiciler. Hint denizlerine falan gidiyorlardı. Oralarda bizleri yendiler bu adamlar. Bizim oradaki müslümanları alt ettiler. Oralara hakim oldular. Oraları sömürüyorlar. Yani o bakımdan muhterem kardeşlerim dini sadece namaz kılmak diye anlamayın. Din sadece namaz kılmaktan, oruç tutmaktan ibaret değil. Peygamber Efendimiz'in her çeşit emri hepsi kıymetlidir. İntizam da dindendir, çalışmak da dindendir. Hep iyi niyetle Allah rızası için, bunların hepsi yapılacak olduğu için, Allah rızası için insanın gece askerde nöbet tutması ibadettir. Sınırdaki beklemesi ibadettir. Canını dişine takıp düşmanla çarpışması ibadettir. Ölürse şehit olacak, kalırsa gazi olacak. Bir başkasının ihtiyacını gidermek için çalışması ibadettir, bir doktorun hastayı tedavi etmek için uykusuz kalması, gece nöbet tutması ibadettir ama imanla ve iyi niyetle olmak şartıyla Allah bizi İslâm'ın o hakikatine erdirdi. Yani takliden bir müslümanlık yapıyoruz, adam bize bakıyor,

müslümanlık buysa ben gelmem oraya diyor. Avustralya'ya gittim ben, Avustralya'da bir adamdan bahsetti, oradaki kardeşlerim. Çok zeki bir adammış. Hatta evini gelen müslümanlara falan misafir olsunlar diye tahsis ediyormuş. Buyurun kalın falan diye. Bizimkiler de yani müslümanlar diyorum, belki Türkler değil de belki başka Afganlı Mafganlıdır veya Hintlidir, Pakistanlıdır bilmiyorum ama, evini harabeye çevirip, icabında çalıp çırpıp öyle gidiyorlarmış yani.

Diyormuş ki:

iyi ki ben sizden önce müslüman oldum. Yoksa sizi gördükten sonra müslüman olmazdım diyormuş. İyi ki önceden müslüman olmuşum diyor. Böyle olmaz ki. Yani müslümanların evlatlarının huyunun bozuk olması çok büyük şey. İslâm'a çok menfi propaganda oluyor. Bizim gittiğimiz yerde, çalıştığımız yerde, oturduğumuz mahallede herkesin bizden sitayişle bahsetmesi lazım, hayran olması lazım. Öyle olamıyoruz, eksik.

Bak Efendimiz ne buyuruyor?

İnsanlara kendimizi sevdirememişiz. Komşuluğumuzu güzel yapamamışız. İşimizde münasebetlerimizi güzel tesis edememişiz.

Tabi Nasreddin hocanın şeyi de gene haklı. Yani hep kabahatler bende mi demiş. Aşağıda bakmış iki tane madrabaz kavga ediyor. Yorganla bürünmüş kapıyı açmış, niye kavga ediyorsunuz filan derken, o iki madrabaz gelmişler, hop yorganını çekmişler, kaçmışlar, gitmişler. Ertesi gün ne oldu hoca efendi?

Sormayın evinin önünde kavga ediyorlardı da. Yorganıma sarıldım da bilmem ne deyince. E hoca sen de camdan baksaydın. Ya hoca sen de aşağı indin. E hoca ya onlar yakına geldiği zaman aklın neredeydi. E hoca ya bilmem onlar yorganın bir tarafından tutunca sen de bu tarafından çekseydin. Herkes hocaya kabahat ediyor. Boynunu bükmüş demiş ya hep haklısınız kardeşler de. Acaba demiş şu yorganı alıp gidenin hiç kabahati yok mu? Bütün kabahati bana yüklüyorsunuz.

Hiç bunun kabahati yok mu?

O tarafta var yani. Bizim de etrafımızda bazen şeyler oluyor ama, bizim de müslümanlığımızı umumiyetle yani kendi aramızda dertleşiyoruz. Bir kusur olduğu muhakkak. Yani bizim kendimizi düzeltmemiz lazım. Allah'a imanımızı içimizde sağlamlaştırmamız lazım. O imanın şevkiyle aşk ile çalışmamız

lazım. Her şeyimizi o zaman daha güzel yapabiliriz. Boş oturmamamız lazım. İhtiyarımız caminin önüne geliyor, bacağını öteki bacağının üstüne atıyor, böyle sallıyor. Bastonuyla yeri böyle kazıyor. Bir işe yara. Gencimiz kahveye gitmiş, o iskambille meşgul. Falanca oturmuş, bir boş şeyde. Adamlar, geçenlerde de söyledim, yüz numaraya kitap rafı koymuşlar Japonlar. Yüz numaraya kitap rafı koymuşlar. Orada, affedersiniz, küçük abdestini yapacak, O müddet içinde bir kitap okuyayım diye. Biz yapmayız tabi. Olmaz ama yani adamların nasıl çalıştığını göreceğiz.

Biz bunları nasıl geçeriz?

Bizim dedelerimiz nasıl geçmişler?

Onlardan daha güzel kılıç yapmış. Bizim kılıcımızı şöyle havaya tülü attığın zaman, altına kılıcı tutuverdi mi, tül bunun üstüne düşünce böyle ikiye ayrılmış öyle gitmiş. Yani jiletten keskin. Bir top yapmışız. Kendi kıymetlerimizi anlayıp kendimize dönmek, imanımıza avdet etmek nasip eylesin. Bu şaşkınlıktan bizi kurtarsın. Şimdi sakalın, sakalın şeyinden açıldı söz. Sakalın hafifliği de insanın mutluluğundandır demiş Peygamber Efendimiz. Fakat kitaplarda bir rivayet daha

var. Belki yazılışı birbirine benziyor kelimelerin de bir yanlış okuma olmuştur diye. O daha doğru gibi.

خَفَّةُ لَحْيَيْهِ

"Hiffetü lahyeyhi"

diyor.

Yani "Lahyeyhi" şu iki dudak demek. Yani iki dudağının hafifliğidir. İnsanın mutluluğunun bir sebebi de, iki dudağının hafifliğidir. Ha o zaman hadîs-i şerîfin başını sonundaki manada biraz daha uygun düştü. Yani insan aklın başı, insanlara insanın kendisini sevdirmek için çalışıp çabalamasıdır. Bir de iki dudağını hafif tutmasıdır. Yani dili pabuç gibi uzun olmayacak. Efendim dudakları çen çen çen, at çenesi, üst çenesi boyuna gevezelik yapıp durmayacak. Yani ağzını tutacak biraz. Sabredecek. Kötü söz söylemeyecek. Kendisinin kredisini, derecesini düşürecek işler yapmayacak. Yani diline sahip olacak. Peygamber Efendimiz buyurdu ki:

insanlar ekseriyetle işte bu dili cehenneme sokuyor. Dilinden söylediği sözlerden, bülbülün bile çektiği o kafeslerde şey yaptığı

dilinin belasıdır demişler. O mana daha uygun gibi oluyor. O rivayet.

Allah Teâlâ Hazretleri bizi akıllı kullar eylesin. Çünkü İslâm akıl ile güzel yapılıır. İslâm akıllı insanlar tarafından daha güzel yaşanır. Aptal insanlar hangi zümreye mensup olurlarsa o zümreye ar getirirler. Utanç getirirler yani. Akıllı olacak. Akıllı insan günahı bilir, sevabı bilir. Rabbimizin rızası nerede diye onu isabetle tespit eder, o yolda yürür. Kanmaz. Şimdi ekseriyet tanıyor.

"Aaa Hacı Efendi, nedir bu senin evindeki şey?"

"Bu çam ağacı ne arıyor, böyle üstünü de süslemişsin."

"Bir de köşeye bir put yerleştirmişsin, sakallı kırmızı şeyde filan."

"Noel Baba mıdır nedir?"

"Hacı Efendi sen hacca gitmedin mi?"

"Gittim."

"E bu ne?"

"Hihihi."

Ne gülüyorsun?

Gülünecek bir şey yok ki.

Nedir bu böyle yaptığın şey?

Zaman sana uymazsa sen zamana uy.

Tüh sana!

Bu zamana uymaz böyle mi olacak?

Yani sen gidip de başkasının, başka dinlerin putperest âdetlerinden alacak adam mıydın yani sen?

Çoluk çocuğuna onu öğretecek adam mıydın?

İstanbul'da birisinin evine gittik. Evin hanımı Hacı teyze. Evine başka kadınları topluyor da hatimler indiriyorlar, ibadetler ediyorlar, bilmem neler. Bir kandil gecesi, hadi gidelim şuraya. Hocamızı çağırmış, hocamız ben rahatsızım, gidemeyeceğim, siz gidin. 20 kişi biz gittik, köşeye noel ağacını yerleştirmiş.

Ne anladım ben yani, şuur nerede?

Sen başkasını taklit edecek bir şey misin?

Olur mu?

Başkasını taklit edemezsin. Âyetten, hadîsten şey yapabilirsin, feyz alabilirsin, başkasına uymazsın. Bir şaşkınlık var yani müslümanlarda. Yani dininin manasını, emirlerini, yasaklarını bilememe durumu var. Akıl işi yani. Doğruyu eğriden ayırt etmesi lazım. Ayırt edemiyor. Bir hacı efendi hocamızı çağırdı. Ben de gittim istemeye istemeye. Boğazın güzel bir yerinde bir yemyeşil yer. Çağırdı.

Suyu da var içinde. Oh! amlar var, su var. Adamın kendi mülk.

Güzel yer değil mi hocam?

dedi. E güzeldi. İşte bizim torunlar da, delikanlılar, niversiteler de kız arkadaşları gelirler, onlar da burada şey yaparlar. Eh gençlik filan dedi.

Ne yapacağız?

Benim başımdan aşağıdaki kaynar su döküldü.

Ya Hacı Efendi kaç yaşında?

Yetmiř ksur yaşında. Torunumun kızlarla oraya eğlenmeye geldiğini biliyor da kılı kıpırdamıyor, gençlik diyor.

Oldu mu?

Haram. Haramsa haram, helalse helal yani. Helale helal diyeceğiz, harama haram diyeceğiz, yapmayacağız. Helali de yapmaya çalışacağız. şimdi uymadı yani.

Tezatlar..

Yani tezatların içinde, birbirinin zıt işlerinin içinde mslmancıklar bocalıyor.

Neden?

İlim yok. İrfan yok. Kitap okumazlar, okuduklarını anlamazlar, anladıklarını tatbik etmezler. Bir şaşkınlık var. Allah bize akıl

versin. Şuur versin. Hakkı hak olarak görmek nasip etsin. Batılı batılı olarak görmek nasip etsin. Hakkı tutup hak yolda yürümek nasip etsin.

Peygamber Efendimiz bilmez miydi zevkin sefanın nerede olduğunu?

İsteseydi paraları yağamaz mıydı? İsteseydi saraylar yaptıramaz mıydı?

İsteseydi daha güzel diyarlara göç edemez miydi?

Havası suyu manzarası latif hoş şeyler. Peygamber Efendimiz'e Cebrail *aleyhisselam* geldi, kendisine daha önceden Kureyş'in müşriklere bile teklif ettikleri zaman reddetmişti de, Cebrail *aleyhisselam* da geldi, Yâ Resûlallah istersen Allah Teâlâ Hazretleri sana şu şehrin etrafındaki şu dağları altından yapacak. İstemem dedi. İstemedi Peygamber Efendimiz. Bu dünyaya meyletmedi. Bu dünyanın keyfine, zevkine, sefasına dalmadı. Vazifeye baktı. İnsanları hak yola çekmeye baktı. Biz şimdi hak yola çekmeyi bir tarafa bırakmışız. Doğruyu öğrenmeyi, doğruyu öğretmeyi bir tarafa bırakmışız. Hepimiz ehli dünya olmuşuz. İşin doğrusu bu. Hepimiz ya tüccarız, ya bilmem neyiz. Yani ömrümüz ona tahsis edilmiş.

Müslümanlık işte bayramdan bayrama. Veya cumadan cumaya veya akşamdan akşama. Gündüz namazları kılamıyorum hocam.

Olur mu?

Olmaz.

إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا¹

“İnne’s- salâte kânet ‘alâ-l- mü’minîne kitâben mevkûtâ.”

İş yerinde müsaade, bilmem şöyle böyle. Yav sen de müsaade edilen yerde çalış. Dünyada illa şurada çalışmak diye bir senin boynunda bir mecburiyet yok ki. Ben dini vazifemi yapamadığım yerde duramayacağım. Dersin gidersin bir başka yerde çalışırsın. İbadetini de yaparsın. İbadetini yapamıyor, orucunu tutamıyor, namazını kılamıyor, gönlünce hareket edemiyor. Razı gelmiş yani her türlü şeye. Bu şekilde imtina ederdi. Güzel kokuyu severdi, sürerdi. Saçını sakalını intizamlı tutardı. Dişlerini misvaklardı. Benim karşıma böyle dişleri sararmış, ağzı pis pis kokar vaziyette gelmeyin buyururdu. Temizliğin daha başka bilmediğimiz tırnak kesmek, kılları, fazla

¹ 4/Nisâ, 103.

kılları izale etmek şekillerine dikkat ederdi. Maddi bakımdan temiz pâk olmaya dikkat ederdi. Ondan sonra manevi güzelliğe dikkat ederdi. Davranışının güzel olmasına dikkat ederdi. Münafıkların oğlu iyi müslüman. Geldi

Peygamber Efendimiz'e:

Yâ Resâlallah!

Duydum ki babam şöyle şöyle şöyle edepsizlikler etmiş, münafık babası, seferden döndükleri zaman, böyle böyle edepsizlikler etmiş, müsaade buyur kafasını ben keseyim dedi. Razi gelmedi Peygamber Efendimiz. Münafıkların ismini Huzeyfe b. Yemân *radıyalahu anh'e* bildirdi de, Hazreti Ömer gibi sırdaşı yakınına bildirmedi.

Neden?

Hazreti Ömer babayı, kabadayı, güçlü kuvvetli münafığı bildi mi ikisinin kafasını tokuşturur, yumurta kırar gibi kırar. Onun için ona söylemedi. Yani isteseydi şey yapardı. Ama şöyle idare etti. Yani cemiyet güzel olsun, Muhammed ashâbını öldürtüyor dedirtmem dedi. Öldürüyor dedirtmem dedi. Onun için biz de böyle bu şeye, cemiyet âdâbına, sevgiye, muhabbete, dosta düşmana kendimizi takdir ettirmeye itina edeceğiz. Bu bir vazifemiz

oluyor. İslâm'ı da böylece güzel telkin edebiliriz. Sen güzel müslüman olursan, etrafındakiler de İslâm'a özenirler. Amerika'ya bir kardeşimiz gitmiş doktor, ihtisas yaparken. Dönmüş gelmiş, kendisi söylüyor ki yani benim Amerikalı profesörüm beni gördü müslüman olayazdı. Neredeyse müslüman olacaktı.

Neden?

Çok beğenmiş. Çalışmasına hayran kalmış. Ciddiyetine hayran kalmış. Bakmış kendi etrafındaki züppe Amerikalı şeyler hiç onun gibi değil. Bu gayet güzel. Müslüman belki de olmuştur. O bakımdan kendimizin böyle bir temsil vazifesi olduğunu da unutmayalım.

b. Kulun Samimi Tövbesi ve Allah'ın Hoşnutluğu

إِنَّ رَبَّكَ تَعَالَى لِيُعْجِبُ مِنْ عَبْدِهِ إِذَا قَالَ فِي دُعَائِهِ
رَبِّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي
يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرِي

“İnne rabbeke teâlâ leyü’cibü min abdihi izâ kâle fî duâihî: Rabbi’ğfir lî zünûbî. Ye’lemü ennehû lâ yeğfiru’z-zünûbe ğayrî.”

Geçen hafta birisini atlamışız da bunu okumuştuk galiba. Neyse bir daha okuyalım.

Şöyle.

Zünûbî. Ye'lemü ennehû lâ yeğfiru'z-zünûbe ğayrî.

Bu hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz şunu bildiriyor ki Hz. Ali Efendimiz ravisi *radi-yallahu anhu ve kerremallahu vechehu*. Allah şefaatine nail etsin. Tirmizî de var, Ebû Davûd da var.

Ve hadîsun hasenun sahihun demiş Tirmizî. Şöyle buyuruyor.

İnne rabbeke teâlâ. Senin Rabbin diyor muhatabına Peygamber Efendimiz, Hazreti Ali Efendimiz tabi ravisi belki ona söylüyor.

Le yü'cibü. Hayran kalır, sever, beğenir.

Min abdihî. Kulundan.

İzâ kâle. Kul dediği zaman *Rabbi'ğfir lî zünûbî.*

Yâ Rabbi! Sen benim günahlarımı mağfiret eyle dediği zaman, Allah Teâlâ Hazretleri sever kulunu.

Niçin?

Ye'lemü ennehû lâ yeğfiru'z-zünûbe ğayrî. Çünkü kulun günahı benden gayrının affetmeyeceğini, benim affedeceğimi anladı,

idrak etti. Tamam, bunu idrak etti diye Allah Teâlâ Hazretleri o kulunu sever buyuruyor. Muhterem Kardeşlerim, biz beşeriz, yani insanoğluyuz. Bizim şaşkınlık içimizde vardır. Yani beşer, şaşar demişler. Böyle nükteli bir söz olarak söylemişler.

Beşer ne yapar?

Şaşar. Şaşıırır yani, yolu şaşıırır. Ayağa kayar, hatalı işler yapar. Yapar, ama Allah Teâlâ Hazretleri yapınca bir çare de bize, bir ilaç da bize talim buyurmuş, tevbe edersin. Tevbe Yâ Rabbi! Bir kabahat işledim, gene tutamadım kendimi Yâ Rabbi! Gene şeytana uydum, gene nefsimi yenemedim, şu günaha daldım, bu günaha daldım. Tevbe edersin, Allah tevbeı affeder.

إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ²

“İnnallâhe yağfiru’z- zunûbe cemî’â.”

Allah Teâlâ Hazretleri günahları topluca hepsini birden mağfiret eder. Âyet-i kerîme’de böyle buyuruyor.

“İnnehü hüve’l- ğafûru’r- rahîm”

² 39/Zümer, 53.

O çok mağfiret edicidir, çok mağfireti geniş olandır buyuruyor ayet-i kerime'de. Rab-bimiz bize günaha karşı ilaç olarak tevbe-yi, istiğfarı talim buyurmuştur. Şimdi Hazreti Âdem Atamız cennette bir kabahat işlemiş. At-amız, dedemiz Hazreti Âdem, büyüğümüz, ilk peygamber, ilk insan Hazreti Âdem atamız.

وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ³

“*Velâ takrabâ hâzihi*’ş- şecerate fetekûnâ mine’z- zâlimîn.”

Bu ağaca yaklaşmayın. Sonra zalimlerden, günahkârlardan olursunuz buyurdu, emir buyurdu Allah Teâlâ Hazretleri. Oradan uzak durun, yaklaşmayın diye. Şeytan vesvese verdi. Hazreti Âdem atamıza Hz. Havva anamıza, ne-nemize, dedemize, *aleyhime*’s-selâm vesvese verdi.

هَلْ أَتُكَ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَا يَبُلَى⁴

“*Hel edüllüke ‘alâ şecerati*’l- huldi ve mülkin lâ yeblâ.”

³ 2/Bakara, 35.

⁴ 20/Tâhâ, 120.

Yâ Âdem! Ben sana ebediyet ağacını kılavuzlayayım mı, söyleyeyim mi, öğreteyim mi, göstereyim mi?

Hiç tahrip olmayacak, elden kaçmayacak, devamlı bir saadet, mutluluk elde etmenin yolunu göstereyim mi diye vesvese verdi ona.

Ne olacak o?

O ağaca gideceksin, ondan yiyeceksin dedi. Yani onu yediğin zaman ebedi mutluluğa erersin, cennetten çıkmazsın falan diye vesvese verdi o Hazreti Âdem atamıza. Halbuki oraya yaklaşmayın buyurdu Allah Teâlâ Hazretleri. Söz dinlemesi lazım, yaklaşmaması lazım, yaklaştı. Onun meyvesinden yiyince tabi cezalandılar. Dünyaya Hazreti Âdem atamız yıllarca, yıllarca ağladı. Ağladı, tövbe etti, Allah Teâlâ Hazretleri mağfiret eyledi. Yani, hata olur, hatasız kul olmaz. Yapmamaya çalışacağız da, bütün, söyler misiniz bana, araba kullananlardan kim arabasını hurdalığa şey etmek ister?

Kim kaza yapmak ister?

İster mi yani ben şu kamyonu devireyim, ben şu arabayı götüreyim çarpayım, tam böyle hastanelik oluncaya kadar böyle adam akıllı

ezilsin, hurda haş olsun, ön tekeri arka tekerinin yerine.

İster mi kimse?

İstemez. Ama bu gibi hadîseler her gün görüyoruz. Her zaman görüyoruz. Neden?

Çünkü insan istemediği halde hatalı işler yapıyor. Ya hatalı solladı, ya fazla sürat yaptı, ya ötekisi bilen hatalı çıktı filan pat bir kaza oluveriyor. İşte kazaen, istemeye istemeye, şeytana uyarak, nefse uyarak, gaflete düşerek insan bir hata etti ne yapacak?

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki:

c. İyiliğin Kötülüğü Temizlemesi

وَأَتَّبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا

"*Ve etbi'i's- seyyiete'l- hasenete temhuhâ.*"

Başka hadîs-i şerîfte bir kötülük yaptın mı, elinden bir hata çıktı mı arkasından bir iyilik yap, o onu siler buyuruyor. O onu siler. Yani bir kabahat işledin. Perşembe gününe oruç tutuver. Cuma günü sadaka veriver. Şu kadar namaz kıliver. Şu kadar tesbih çekiver. Şöyle bir hayır yapiver. Benim İstanbul'da bir tanıdığım var. Buyur şundan al. Yok oruçluyum

bugün. Niye? Bir kabahatim var diye ceza olarak nefse diyorum ki bugün oruç tutacaksın dedim diye. Hem sevap hem ceza. Öyle şey yapıyor. İyilik yapıvereceğiz. Tevbe edivereceğiz. Allah onu silsin diye. Rabbimiz bizi çok temenni ediyorum, çok istiyorum, çok utanıyorum. Günahlara düşürmesin. Bu kadar nimetleri veriyor. Bu kadar nimetleri vermiş saysak, sayamayız. Yani dünyanın en mutlu insanlarındanız. Bu kadar nimetleri vermiş, küçüklüğümüzden beri her gün verdiği nimetlerin parasını ödemeye kalksak veya bir deftere hesabı yazılacak olsa, bittik, battık demek yani. Borca battık demek, ödememiz mümkün değil. Bu kadar nimetin karşısında biz ona çalışmamız gerekirken, Rabb'imize güzel kulluk etmemiz gerekirken yine günah yapıyoruz. Onun nimetini yiyoruz, karnımız doyunca ondan sonra günaha dalıyoruz. Çok utanılacak bir şey yani, çok kusurluyuz. Allah bizi bu günahın belasından, utancından uzak eylesin. Günahlara düşürmesin. Bizi o sevdiği ârif kullarından, edip kullarından, zarif kullarından, kâmil kullarından eylesin. Kendisine rızasına uygun, güzel kulluk yapmayı nasip

eylesin. Ama bir kabahat yapmışsak da tevbe ve istiğfar edeceğiz.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ⁵

“İnnallâhe yühibbü't- tevvâbîne ve yühibbü'l- mütetahhirîn.”

Allah Teâlâ Hazretleri tevbe eden kulları sever. Tevbekâr kulları sever. Onun için çok tevbe edici olacağız. Bir de bilerek bilmeyerek yapmış olabiliriz. Bazı insan vardır ki kabahat yaptığının farkında değildir. Ben hatırlıyorum, fizik imtihanına girdik ortaokuldayken yaptım, yaptım, yaptım, bütün soruları çıktım dışarı. İlk önce ben verdim. Çıktım şöyle bir dolaştım, elimi yüzümü yıkadım falan. İmtihanın heyecanından sonra. Zil çaldı. İçeri girdim. Fizik öğretmenini sordu.

Es'ad dedi, ne yaptın?

Yaptın mı soruları?

Yaptım, bitirdim dedim. Aceleyle yanlış yapmışım. Yani bir tanesini. Hepsini doğru yaptım sanıyorum ama gösterdi hatamı. Bak şurada. Şunu şöyle hatalı etmişsin. İşte insan bazen hata yapar. Bazen bilerek, bazen

⁵ 2/Bakara, 222.

bilmeyerek. O zaman da tövbeyi hiç elden bırakmayacağız. İstiğfarı elden bırakmayacağız. Bize zaten o yakışır. Çünkü her dem işimiz hatadır. Her dem dilimizde istiğfar olmalı. Estağfirullah el azim, Estağfirullah el azim. Peygamber Efendimiz bile ben günde 70 defa tövbe ve istiğfar ederim. Siz de edin buyuruyor bize. Tavsiyesi öyle.

Gelelim bundan sonraki hadîs-i şerîfe.

Bir hadîs-i şerîf kaldı, onu tamamlamış oluverelim. Yukarıdaki mevzuyla da ilgiliymiş. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz Abdullah İbn Abbas *radıyallahu anhümâ*'nın rivayet ettiğine göre:

d. Niyetin Önemi ve Allah'ın Merhameti

إِنَّ رَبَّكُمْ تَعَالَى رَحِيمٌ مَّنْ هُمْ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا
كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةٌ فَإِنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ لَهُ عَشْرَةٌ
أَضْعَافٍ إِلَى سَبْعِمِائَةٍ ضِعْفٍ إِلَى أَضْعَافٍ كَثِيرَةٍ
وَمَنْ هُمْ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةٌ فَإِنْ
عَمِلَهَا كُتِبَتْ عَلَيْهِ سَيِّئَةٌ وَاحِدَةٌ أَوْ مَحَاها اللَّهُ وَلَا
يَهْلِكُ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْهَالِكُ

“İnne rabbeküm teâlâ rahîmün. Men hemme bi hasenetin fe lem ye’melhâ kütibet lehû hasenetün, fe in amilehâ kütibet lehî aşaratü ed’âfin ilâ seb’i mieti dı’fin ikâ ed’âfin kesîratin ve men hemme bi seyyietin fe lem ye’melhâ kütibet lehû hasenetün fe in amilehâ kütibet aleyhi seyyietün vâhidetün ev mehâhe’llâhü ve lâ yehlikü alellâhi ille’l-hâlikü.”

Öyle bir hadîs-i şerîf ki bunu da hepimizin ezbere bilmesi lazım, zihnine iyice yerleştirmesi lazım, dinimizin güzelliklerini gösteren mühim hadîs-i şerîflerden ezberimizde olması gereken, ehemmiyetli bir noktayı bize öğreten bir hadîs-i şerîftir. Onu şöyle kısaca ifade ediverelim.

İnne rabbeküm teâlâ rahîmün. Böyle başlıyor Peygamber Efendimiz. Sizin ulu, yüce Rabbiniz çok rahmetlidir, çok merhametlidir, çok şefkatlidir, rahmeti çok geniştir. Yani lütufkârdır. İsterse cezalandırsa kimse bir şey diyemez Rabbimiz'e.

Kim ne diyebilir ki?

Kimin itiraza mecali olabilir ki?

Ama öyle değil. Merhameti şefkati çok olduğundan muamelesi şöyle oluyor bakın kullarına Rabbimiz'in.

Men hemme bi hasenetin fe lem ye'melhâ. Bir kimse bir iyiliği yapmaya gayretlense, dur şu iyiliği yapayım falan diye heveslense, niyetlense, gayretlense.

Fe lem ye'melhâ. Ama bir sebep çıksa da onu yapamasa. O iyiliği yapamadı. Niyet etmişti ama kalkışmıştı ama bir mani çıktı yapamadı. Yapamayınca, *kütibet lehû hasenetün.* Yapamadığı halde niyeti iyi olduğundan, yapmaya kalkıştığı için, yapmış gibi sevap yazılır. Diyelim ki hacca gitmeye niyet ettik. Diyelim ki birisine bir sadaka vermeye niyet ettik. Diyelim ki bir cami yaptırmaya niyet etti. Başladı, girişti, bir şey oldu, yapamadı. Yapmış gibi Allah ona onun sevabını verir. Her çeşit işte böyle yani niyetine göre bir sevap alıyor. Bak yapamadığı halde.

Fe in amilehâ. Eğer onu yapabilirse, işleyebilirse o niyet ettiği haseneyi, iyiliği, *kütibet lehû aşeratü ed'âfin,* ona on misli sevap yazılır. Yapamadığı zaman bir sevap yazılıyor, O yaptığı zaman on misli alır.

Yani on liralık hayır yapmışsa on misli ne oluyor?

Yüz lira. Bin liralık hayır yapmışsa on bin liralık gibi yani sevap kazanır veya *ilâ seb'i mieti dî'fin*. Yedi yüz misli sevap yazar Allah.

Mesela bin lira harcadı, yedi yüz misli ne olur?

700 bin liralık bir iş yapmış gibi sevap veriyor ona. O kadar fazla. Veya bu da son sınır değil, *ilâ ed'âfin kesîratin*. Daha fazla da olabilir.

Neye göre değişiyor bu?

Kişinin ihlâsına, edebine, takvasına, verasına, niyetinin güzelliğine, kulluğunun güzelliğine göre değişir. Aynı namazı iki kişi kılar burada, birisi bir sevap alır, birisi bin sevap alır. Kafası, şuuru, aklı, niyeti, edebi, takvası tesir eder yani kazandığı sevabın derecesine. Onun için yaptığımız şeyi güzel yapmaya çalışacağız. Düşüne taşına, özene bezene. Edepli edepli, nazik nazik, kibar güzel yapmamız lazım.

Demek ki 700 misli de olabiliyor, 700 de de. Ondan fazla da olabilir. *Ve men hemme bi seyyietin*. Bir kötü işi yapmaya niyet eden, günahı yapmaya kalkışan bir kimse ne olur? *Fe*

lem ye'melhâ. Niyet etmiş ama yapmamışsa, *kütibet lehû hasenetün*. Ordan yine bir sevap yazılır. Kötülüğü yapmaya niyetlendi, kalkıştı, yapacakken yapmadı. Vazgeçti diye sevap veriliyor yine. Ben işte buradan çıktıktan sonra bu akşam gideyim şu günahı işleyeyim dedi. Sonra dışarı çıktıktan sonra da iş yerinden mesela dedi ki hadi yapmayayım, Allah sorar. Ayıptır, günahdır, vazgeçti. Bir sevap kazanır. Bir hasene kazanır yani. Hasene dediğimiz şey de nedir?

Bir hadîs-i şerîfte sormuşlar mı?

Bu nedir?

Nasıldır Yâ Resûlallah?

Medine-i Münevvere'nin biliyorsunuz bir tarafında Uhud Dağı böyle ovanın ortasında koca bir dağ görünür yani. Hüseyin Gazi tepesi gibi böyle kocaman bir dağ ama uzun böyle şey gibi böyle uzunlamasına yüksek bir dağdır. İşte bu Uhud Dağı kadar dedi Peygamber Efendimiz. Yani hasene dediğimiz şey az buz, küçük bir şey değil. Kocaman dağ gibi bir şey yani. Sevap gene çoktur. Bir kötülüğe niyet edip de günahı yapmazsa o kadar bir hasene kazanır. *Fe in amilehâ*. Eğer o kötülüğü yaparsa niyet ettiği gibi, o edepsizliği daha o haltı da yaptı,

karıştırdı. İkiyse içti, bilmem kumarsa oynadı filan neyse Allah etmesin, düşürmesin. O zaman *kütibet aleyhi seyyietün vâhidetün*. Bir günah yazılır.

Halbuki iyiliğē niyet edip yaptığı zaman kaç oluyordu?

Bire on oluyordu veya bire yedi yüz oluyordu veya yedi yüzden de fazla artık Allah'ın bileceğē bir miktar oluyordu. Bak bir günaha günah işlemişse, işlemekten vazgeçmişse bir hasene veriyor, işlemişse bir günah yazıyor ama bitmedi bir dakika. *Ev mehâhe'llâhü* veya hut Allah onu da siler gene. Onu da yazdırmaz. Tevbe eder kul, şey yapar, o günahı da yazdırmaz.

Sonra.

Ve lâ yehlikü alellâhi ille'l-hâlikü. Allah'ın bunca lütfuna göre helâk olan ancak işte helak olacak bir insanmış da ondan helâk olur diyor Peygamber Efendimiz. Yani kaçınmış demek istiyor, affedersiniz Efendimiz öyle demez de, yani ille ben helâk olacağım demiş de ondan helâk oluyor. Rabbimiz bu kadar rahmeti çokken bu kadar lütufkârken insan cehenneme düşer mi?

İnsan o cezalara uğrar mı?

Kaşındı, kendisi istedi. Bir türlü gelmedi, inançlı keçi gibi ayağını dayadı. Öyle oluyor. Allah Teâlâ Hazretleri bizi lütfuna, rahmetine erenlerden eylesin. Dünya ve ahiretin saadetine, şerefine nail eylesin.

Fâtiha-i şerîfe mea'l-i besmele.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

13.02.1986

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
KÜRSÜ